

Anmeldelser

Peter Munk Christiansen og Asbjørn Sonne Nørgaard, »Faste forhold – flygtige forbindelser. Stat og interesseorganisationer i Danmark i det 20. århundrede«, Magtudredningen, Aarhus Universitetsforlag, 2003, 253 sider.

I gennem 70'erne og 80'erne var studiet af interesseorganisationer og deres politiske indflydelse et af de centrale studiefelter i dansk såvel som europæisk politisk videnskab. Siden er interessen dalet i takt med, at de korporative kanaler har ændret karakter og at nye begreber er blevet dannet for at indfange de nye udviklingstendenser. I stedet for interessernes inddragelse tales der i dag om netværk, og i stedet for korporatisme tales der i dag om governance. Men selvom der uden tvivl er sket ændringer i organisationernes adgang til politisk indflydelse, er det ikke altid lige let at finde ud af, hvorvidt de »nye« begreber omhandler andre sociale fænomener end de »gamle«. Det er heller ikke lige til at afgøre, hvorvidt begreberne netværk og governance også indbefatter de adgangskanaler, som tidligere blev benævnt som korporative og som uden tvivl stadig findes og også stadigt anvendes ganske livligt.

I denne bog studerer Peter Munk Christiansen og Asbjørn Sonne Nørgaard udviklingen i de »traditionelle« kanaler for de organiserede interessers deltagelse i Danmark fra 1900 til 2000. Vægten er især lagt på den seneste periode fra 1975 til 2000. Men selvom bogen fører udviklingen helt op til nutiden forholder den sig ikke til de teorier, der anvender begreber som netværk, og ej heller til de mere uformelle kontakt- og samspilsformer –

f.eks. lokalt og regionalt – som governance begrebet sædvanligvis omfatter. Bogen omfatter derfor alene udviklingen i relationer mellem stat og organisationer på det centralstatslige plan og intenderer da heller ikke, at give noget samlet blik over udviklingen i de organiserede interessers indflydelse, centralt såvel som lokalt, nationalt såvel som europæisk, formelt såvel som uformelt. Af samme grund er forskningen stadig uafklaret omkring, i hvilken retning denne indflydelse samlet set går og hvilke konsekvenser udviklingen i alle dens aspekter har f.eks. for magtdelingen mellem de politiske institutioner (herunder Folketing, regering og kommunalbestyrelser) og de organiserede interesser.

Selv med denne – dog væsentlige begrænsning – har bogen flere stærke sider. Ligesom andre lignende studier opdaterer den de eksisterende data for udviklingen i det formelle udvalgssystem bestående af permanente og ikke-permanente offentlige udvalg. Den påviser stabiliteten i dette system, men viser samtidig de betydelige forandringer, der er sket siden begyndelsen af 80'erne, hvor især antallet af ikke-permanente udvalg (kommissioner) er faldet. Bogen beskriver den lange udvikling af korporative forbindelser og tilføjer nye detaljer til vor viden om inddragelsens historie. Videre udvider bogen vor eksisterende viden om de korporative kanalers betydning ved at påvise, i hvilket omfang organisationerne inddrages i lovforberedelsen og hvorledes de i lovgivningen gives en privilegeret rolle i den efterfølgende administration. Den udvider også studiet af korporative kanaler ved at inddrage den »offentlige

sektor korporatisme« (s. 74); dvs. den inddragelse, der sker når de offentligt ansatte personaleorganisationer og de kommunale organisationer deltager i administrative og politiske beslutninger. På samme måde udvider den studierne ved at inddrage lobbyvirksomhed og påvirkning gennem medierne. Endelig viser bogen, dog ligesom andre lignende studier, at de faste forhold bliver til mere flygtige forbindelser, når antallet af kommissioner nedskæres, formuleringen af lovforslag overlades til de enkelte ministre, høringsprocedurerne løsnes, bemandingen af de permanente udvalg ændres, og så videre (s. 98ff.).

Der er således på mange måder tale om en informationstung bog, der samtidig afdækker nye indflydelseskanaler, men også viser, hvordan regeringens partisammensætning har betydning for organisationernes inddragelse. Det vises således, at Socialdemokratisk ledede regeringer har en præference for at inddrage organisationerne som borgerlige ledede regeringer ikke har, undtagen når der er tale om borgerlige mindretalsregeringer (s. 81ff.).

Ud over disse positive egenskaber har bogen en række diskutabile sider. Kun de væsentligste skal påpeges. Den første er allerede antydnet. Det er således påfaldende, at bogen ikke relaterer sig til den eksisterende litteratur om netværksdannelser og governance, men måske mere overraskende, at den heller ikke forholder sig til den efterhånden betydelige internationale litteratur, der studerer udvikling fra korporativisme, over neokorporativisme til neopluralisme og som i denne forbindelse ikke alene omdefinerer korporativisme begrebet, men også udvider interessen herom til at indbefatte en række nye problemstillinger. Mens den internationale forskning om korporativisme gradvist har bevæget sig i flere nye retninger, fastholder denne bog således den traditionelle problemstilling, og rejser derfor heller ikke de pro-

blemstillinger, som efterhånden er blevet de vigtigste inden for den internationale forskning.

Det drejer sig om spørgsmål som: Hvad betyder de tættere relationer mellem organiserede interesser og stat for den økonomiske vækst eller for velfærdsudviklingen i sammenlignelige lande (G. Garrett, »Partisan Politics in the Global Economy«, Cambridge University Press, 1998 eller for den efterfølgende debat herom)? Eller hvilken indflydelse har de korporative udviklingstræk for reformeringen af de nationale velfærdsstater (se f.eks. Duane Swank, »Global Capital, Political Institutions and Policy Change in Developed Welfare States«, Cambridge University Press, 2002, eller den betydelige debat der er foregået herom i mindst 10-15 år)? Eller hvorledes har udviklingen fra keynsianske til neoliberale paradigmer haft indflydelse på de politiske partiers holdning til de korporative samspil eller i det hele taget for organisationernes position i forhold til staten (se f.eks. Mark Blyth, »Great Transformations. Economic Ideas and Institutional Change in the Twentieth Century«, Cambridge University Press, 2002).

På denne måde kan bogen ikke læses som et bidrag til udviklingen af teorier om korporativisme eller til statsteorien, ligeså lidt som den er noget bidrag til forståelse af, hvordan de nationale stater ændres i perioder med europæisering eller øget internationalisering. Den er heller ikke et bidrag til forståelse af, hvorfor ændringerne i Danmark antager den karakter de gør, og hvorvidt ændringerne rejser nye eller anderledes problemer hvad angår magtdeling og demokratisk styreform end i andre sammenlignelige lande. Når den ikke inddrager udviklingen lokalt eller regionalt eller for den sags skyld, hvad der i disse år udvikles af nye korporative kanaler på overnationalt og transnationalt plan i EU, er den heller ikke et bidrag til indsigter i, hvad der sker med de korporative kanaler når den

centrale stat decentraliseres, sådan som det skete med kommunalreformerne i 70'erne og hvad der sker med de korporative kanaler, når den centrale stat og de lokale myndigheder europæiseres sådan som det især er sket siden slutningen af 80'erne. Bogen end ikke antyder, hvilke udviklingstræk af internationale såvel som national art, der skaber nye rammer (eller kontekst) for organisationernes såvel som staternes handlemuligheder og kommer derfor ikke i nærheden af den betydelige litteratur, der omhandler spørgsmålet om nye former for kapitalisme under udvikling (se f.eks. P. Hall and D. Soskice, (eds.), »Varieties of Capitalism. The Institutional Foundations of Comparative Advantage«, Oxford University Press)

Til gengæld er bogen i god tråd med den skandinaviske interesse for korporativismens konsekvenser for den demokratiske styreform og bidrager her til at præcisere spørgsmålet om organisationernes demokratiske rolle. Dette sker ved, at de to forfattere lægger op til en metodisk orienteret vurdering af den demokratiske rolle. (kapitel 2). Forfatterne opstiller således et antal værdier som de påstår er centrale for vurdering af organisationernes rolle og henter disse værdier fra henholdsvis »den parlamentariske styringskæde« og fra Robert A. Dahl, og tilføjer derudover på egen regning yderligere to andre værdier – såsom »effektiv styring og opgavevaretagelse« og »styring under hensyn til intet berørte interesser«. Hvorfor netop disse værdier vælges fremgår dog ikke. Det fremgår heller ikke om andre værdier er relevante og hvorfor de eventuelt ikke er inddraget. I det hele taget er valget af værdier ubegrundet, eventuelt også usystematisk, hvorfor selve grundlaget for en vurdering af organisationernes demokratiske rolle og udviklingen heri (kapitel 10) da heller ikke forekommer overbevisende.

En anden og mere systematisk måde, ville have været at tage udgangspunkt i de demo-

kratiske idealer og deres historiske udvikling og analytisk at søge efter hvilke værdier der over tid er formuleret og har opnået en enten formel eller generelt accepteret status i og af de politiske institutioner. Det har jeg selv forsøgt (se Ove K. Pedersen, *Interesseorganisationerne og den parlamentariske styreform*«, in K. Ronit, »Interesseorganisationer i dansk politik«, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1998). Og selvom det kunne gøres mere fyldestgørende og mere metodisk, viser tilgangen, at en vurdering af de demokratiske konsekvenser af institutionel udvikling, ifølge den aktuelle litteratur kan tage udgangspunkt i tre alternative tilgange: (1) at udviklingen vurderes i lyset af normative kriterier for »det gode demokrati« (Robert A. Dahl, f.eks.); (2) at udviklingen vurderes på grundlag af flere forskellige kilder, hvori indgår idealtypiske beskrivelser (»den parlamentariske styringskæde«), normative idealer eller idiosynkratiske begrundede tilføjelser; og (3) at udviklingen vurderes på grundlag af analytisk indsigt i de gældende demokratiske værdier i et partikulært samfund til et bestemt tidspunkt. Forfatterne til denne bog vælger som sagt det andet alternativ, hvilket vel set fra en metodisk synsvinkel er det værst tænkelige, fordi det i udgangspunktet er lidet sandsynligt, at værdier hentet fra forskellige kilder (normative, idealtypiske og eventuelt helt personlige) kan udgøre et systematisk grundlag for en metodisk vurdering.

Et andet væsentligt kritikpunkt er den historiske beskrivelse og den periodeinddeling, der i den sammenhæng anvendes. I bogen bliver det ikke beskrevet (eller defineret), hvad det er for sociale fænomener der skrives historie om, eller hvis historie der beskrives. Der henvises til inddragelse, men skelnes ikke mellem typer på inddragelse, ej heller sondres der mellem forskellige grader af inddragelse. Derimod henvises der jævnlige til »normen for inddragelse«, uden at det dog på noget tidspunkt bliver klart, hvad der kendetegner denne norm eller på hvilken måde for-

fatterne har analyseret sig frem til dens eksistens. På samme vis er det uklart på hvilket grundlag de to forfattere bedømmer (vurderer) at normen først er blevet »etableret« (s. 46), senere er blevet »veletableret« (s. 71), og senere igen er udviklet til en »generel norm« (s. 90). Ligesom det er uigennemsigtigt, på hvilket grundlag de konkluderer, at normen først er blevet »styrket« (s. 92), men også kan være »svækket« (s. 92), selvom »dens fortsatte eksistens« dog stadig kan bekræftes (s. 91).

Der mangler med andre ord en substantiel beskrivelse af, hvad der kendetegner normen (med tilhørende variable), ligesom der mangler målestokke for, hvad der kendetegner den styrkede henholdsvis den svækkede norm (angivet på de valgte variable). Det samme gælder begrebet »institutionalisering af inddragelse«, som anvendes parallelt til beskrivelse af normen. Det kommer heller ikke her frem, hvad der menes med institutionalisering, ej heller efter hvilke målestokke udviklingen i institutionaliseringen beskrives, hvorfor det også er svært at bedømme, hvordan der skelnes mellem en »institutionaliseret inddragelse« (s. 77), en »stigende institutionalisering« (s. 75), og »en mindre institutionaliseret beslutningsforberedelse« (s. 111) kombineret med »et relativt stærkt institutionaliseret samspil« (s. 117).

På denne måde kunne de kritiske kommentarer fortsætte. For eksempel omkring magtbegrebet, der på det nærmeste er fraværende, bortset fra en helt tautologisk definition side 14. Den kunne også fortsætte med det helt basale spørgsmål om, hvorvidt det overhovedet er metodisk rimeligt at måle på samspillet mellem organisationsrepræsentanter og politikere (dvs. personer), og herfra slutte til konsekvenserne heraf for Folketing og regering (dvs. institutioner)? Men jeg vil slutte med en tredje og mere principiel diskussion, der omhandler, hvordan at forklare, at organisationer i det hele taget inddrages – både

for første gang for 100 år siden og efterfølgende helt op til i dag? Hvilke forklaringer giver bogen på organisationernes stabile deltagelse og kontinuerede inddragelse?

Bogen giver enkelte bud, men ikke noget systematisk svar. Som allerede sagt inddrages konteksten ikke, hverken den internationale, den europæiske eller den nationale. Det diskuteres da heller ikke, hvorvidt korporatismen er sket som tilpasning til eksterne påvirkninger og om denne tilpasning især kendetegner små stater (se f.eks. Peter J. Katzenstein, 2002, *Small States and Small States Revisited*, Cornell University). Ej heller inddrages den historiske udvikling som forklarende faktor. Af samme grund diskuteres det heller ikke, hvorvidt det er bestemte historiske begivenheder (critical junctures), der kan begrunde etableringen af de første korporative relationer og dernæst, hvorvidt korporatismen senere er blevet fastholdt som en form for tradition (path dependency)? Ligeledes spørges der ikke til, hvorvidt der ligger nationale strategier eller politiske programmer/ideologier bag organisationernes inddragelse. Det antydes (s. 52), at der har været politiske overvejelser bag inddragelsen, men at »De bare ikke (er) partipolitiske«. Hvad de så måtte være fremgår dog ikke. Det gøres dog sandsynligt, at der under Socialdemokratiske regeringer er større sandsynlighed for at organisationerne inddrages end under borgerlige flertalsregeringer, men det undersøges ikke, hvorvidt Socialdemokratiet på nogen måde har begrundet deres mere ivrige forhold til inddragelse eller om de borgerlige har givet begrundelser for deres mere lunkne forhold til samme. Det diskuteres derfor heller ikke, hvem der til hvilke tider har begrundet inddragelsen med hvilke argumenter, og hvorvidt aktørerne såvel som argumenterne har ændret sig over tid.

På den måde mangler der indtil flere faktorer til forklaring af organisationernes inddragel-

se, hvilket samlet set gør bogen til en ganske frustrerende oplevelse at læse. På den ene side indeholder den opdaterede og nye data; tilføjer nye detaljer til beskrivelse af korporativismens historie; rejser udfordrende teoretiske spørgsmål, og lægger op til en metodisk vurdering af organisationernes demokratiske rolle. På den anden side søger den ikke at give systematiske svar på de teoretiske spørgsmål; sjusker med begrebernes definition og gennemfører ikke en systematisk operationalisering og bygger heller ikke vurderingen af organisationernes demokratiske rolle på et systematisk grundlag. Endelig er der ikke en antydning af en komparativ vinkel, eller en vinkel, der gør det muligt at relatere den danske case til andre lande, og på den måde at placere den danske udvikling eller den danske forskning herom i relation til den internationale litteratur.

Professor Ove K. Pedersen
Institut for Statskundskab
Københavns Universitet.

Peder Olesen Larsen: Forskningens Verden – Prydhave, Nyttehave, Vildnis.
Århus: Aarhus Universitetsforlag, 2003, 384 sider.

For godt 20 år siden i 1981 udgav Peder Olesen Larsen (POL) bogen »Forskningspolitik i et lille land«. Det var en god bog, den bedste og mest udførlige bog der hidtil har været skrevet om forskningssystemet og forskningspolitikken veje og vildveje i et dansk perspektiv. Bogen er i dag på mange (men langt fra alle) punkter forældet. Der er også sket en hel del i de tyve år, der er gået. Nok kan (dele af) forskersamfundet siges at være konservativt, men trods dette har forskningssystemet og forskningspolitikken været under stedse udvikling. Mange har gennem årene opfordret POL til at opdatere og revidere bogen. Mange gøremål i forskningens og

forskningspolitikken tjeneste har forhindret dette. Nu har POL i stedet skrevet en helt ny bog. Og han har gjort det igen, skrevet en fremragende, oplysende og tankevækkende bog om forskningens verden.

Bogen består af 12 kapitler, der rejser og debatterer hver sine problemstillinger. Efter et indledende kapitel, der introducerer bogen som helhed, spørger kapitel 2 »Kan vi ikke bare definere tingene på plads?« Udgangspunktet er, at skal vi beskrive og forstå forskningens verden, så må vi prøve at udvikle et fælles sprog. På denne baggrund tages en tørn med indholdet i det stadigt voksende forsknings-vokabularium, herunder med begreberne videnskab, science, teknologi, innovation og selvfølgelig forskning, bl.a. grundforskning, anvendt forskning, ren forskning, fundamental forskning, strategisk forskning, nysgerrighedsdreven forskning, partsforskning og tværfaglig forskning. Der er ikke tale om en gold begrebseksercits men derimod om en sproghistorisk, videnskabsteoretisk og forskningspolitisk informeret diskussion.

Kapitel 3 spørger derefter »Hvad skal det gøre godt for?« Der er ikke et svar men flere. Forskning er et kulturelt gode og forpligtigelse, og forskning giver adgang til viden. Forskning fører til nye forskere og konkrete resultater, der kan bidrage til problemløsning. Forskning er et grundlag for uddannelse, og forskning kan (en gang imellem) levere det uventede. Forskning udvikles i interaktion med samfundet. Ideer, problemer, opgaver, viden og ressourcer udveksles løbende.

I kapitel 4 behandles herefter forskningens historie og dermed også væsentlige grundtræk i forskningens organisering, f. eks fagopdeling og professionalisering samt universiteternes, sektorforskningens, bibliotekernes, arkivernes, museernes, hospitalernes, den militære og den industrielle forsknings rolle. Kapitlet afsluttes med en diskussion af finan-

siering og forskningspolitik. I kapitel 5 kommer forskerne selv under behandling og dermed også forskersamfundets interne funktionsmåde, herunder betydningen af netværk, anerkendelse, forskellige typer af ansættelsessystemer samt mobilitet.

Kapitel 6 er i forlængelse heraf helliget en diskussion af normer, etik, frihed og pligt. Diskussionen af normer tager afsæt i Merton's klassiske såkaldte CUDOS normer »communalism«, »universalism«, »disinterestedness« og »organized skepticism«. Forfatteren er med god grund kritisk overfor i hvilket omfang disse normer præger praksis og diskussionen af normer stopper derfor heldigvis heller ikke her. Andre bidrag til debatten om normer behandles også. Dette gælder særligt Ziman's normsæt kaldet PLACE for »proprietary«, »local«, »authoritative«, »commissioned« samt »expert«. Ziman argumenterer i sin bog fra 1994 for at PLACE-normsættet i stigende grad afløser CUDOS-normsættet. Helt hvor POL står i denne debat er ikke klart. På den ene side gives der eksempler på, at PLACE-normsættet præger dagens praksis, på den anden side argumenteres der godt for, at CUDOS-normsættet fortsat bør efterstræbes.

Diskussionen om normer og værdier som henholdsvis ideal og praksis er helt central, hvis man ønsker at forstå forskningens verden. I dette lys kunne man have ønsket sig en endnu mere fyldig debat af den litteratur der findes på dette felt. Hvorfor omtales Ian I. Mitroff's modnormer f.eks. ikke? Mitroff's modnormer formuleret i 1974 med afsæt i et omfattende empirisk studie af den forskning, der blev gennemført i relation til det amerikanske Apollo måneprogram, har inspireret Zimans senere normer. Pointen hos Mitroff er imidlertid, at forskellige typer af forskning er karakteriseret ved forskellige normsæt. En inklusion af dette perspektiv kunne have koblet tilbage til diskussionen i kapitel 2 af de forskellige forskningstyper. Det havde

været interessant at få POL's refleksioner om sammenhænge i variationer mellem forskningstyper, videnskabsområder og normsæt.

Kapitel 6 behandler også andre meget centrale problemstillinger, herunder redelighed og uredelighed, ligestilling, forskernes ansvar overfor mennesker, dyr og samfund, forsvarlig og uforsvarlig forskning, forskningsfrihed samt forskernes motiver for at forske. Kapitel afsluttes med en understregning af, at forskerne har både rettigheder og pligter, herunder også pligt til at hjælpe med til at gøre forskningssystemet forståeligt og gennemsigtigt for forskerne selv såvel som for omverdenen.

Kapitel 7 tager afsæt i en diskussion af begrebet viden. Også dette begreb er karakteriseret ved et bredt betydningsindhold. Viden kan f.eks. være forskningsbaseret, sikker, objektiv, pålidelig, systematisk, efterprøvet, offentlig, hemmelig, grundlæggende, nyttig, udtalt, indlejret og/eller mobil. Forskningssystemet bidrager til skabelse af viden bl. a. gennem analyse af data samt gennem diskussion, kritik og efterprøvning af de gennemførte analyser. Denne proces forudsætter, at forskningens resultater offentliggøres. Problemstillinger knyttet til publicering kommer derfor i fokus i resten af kapitlet. Læseren gives her indsigt i forskernes skriveproces, publiceringsmønstre, tidsskriftssystemernes funktionsmåder, kvalitetskontrol, IT udviklingens betydning samt patentering. Kapitel 7 afsluttes som de fleste af kapitlerne normativt. Vigtigheden af at forskning gøres til offentlig tilgængelig viden understreges, og der advares kraftigt mod den på nogle områder udbredte »grå litteratur«.

Under overskriften »Vi kan altid finde noget at måle og veje« diskuteres i kapitel 8 temaerne forskningsstatistik, forskningsindikatorer som f.eks. bibliometriske analyser samt det svære spørgsmål, i hvilket omfang det er muligt at måle udbytte, kvalitet og relevans

af forskningsindsatsen. Udbredelsen af måling synes i disse år i hastig fremmarch på alle niveauer i forskningssystemet. I dette lys er diskussionen om de forskellige målingstypers potentiale og faldgruber helt central. Bogen giver også i denne sammenhæng en sober og afvejet fremstilling, ligesom der gives referencer til centrale bidrag i den efterhånden betydelig litteraturmængde på området. Konklusionen er, at professionelt udførte målinger kan være et bidrag til et beslutningsgrundlag, men også at beslutninger ikke alene kan funderes på målinger.

I kapitel 9 diskuteres forskningssystemet herunder dets grænseflader til innovation, uddannelse, konsulentvirksomhed og journalistik samt dets infrastruktur, ledelse, selvforvaltning og indbyggede kvalitetskontrol. POL's refleksioner om ledelse, forskningsplanlægning og -styring er interessante, fordi problemstillingerne klart anskues såvel fra forskerside som fra samfundets side. Anbefalingen bliver da også et både-og, idet der argumenteres for, at der skal findes en balancegang og dialog mellem bottom-up og top-down processer. Også kapitlets diskussion af peer review er interessant. Både styrker og svagheder i peer review diskuteres. Lidt mere fyldighed kunne dog have været ønsket i diskussionen af anonymitet og åbenhed i vurderingsprocesserne. De danske regler i forbindelse med ansættelser omtales, men det diskuteres desværre ikke, hvorvidt de begrænsninger i åbenhed, der blev indført for nogle år siden, har ført til en indskrænkning af diskussionen af selve kvalitetsbegrebet i forskersamfundet.

Kapitel 10 diskuterer forskningssystemets forandring. Der refereres bl.a. til de aktuelle diskussioner om »mode 1« (kort fortalt disciplinær forskning) og »mode 2« (kort fortalt transdisciplinær forskning). POL er med gode argumenter kritisk overfor den simple tro på en entydig bevægelse fra mode 1 til mode 2, men det erkendes samtidig, at distinktionerne

tilføjer noget til debatten om forskningens udvikling.

I kapitel 11 rettes fokus mod forskning om forskning samt mod variationerne mellem de forskellige videnskabsområder og paradigmer. Det er næppe nogen overraskelse, at POL ikke bekender sig til socialkonstruktivisme, men det er beundringsværdigt at alle paradigmer lægges frem og konfronteres. Kapitel 12 runder bogen af. En vigtig konklusion er, at vi endnu har en del til gode, hvad angår at få skabt indsigt i forskningens verden. Forskning om forskning har mange opgaver foran sig. Læsere med kendskab til forskningsområdet, herunder dets begrænsede udbredelse og position i Danmark, bliver hurtigt overbevist af budskabet. Vi kan blot håbe at POL også kan overbevise centrale forskningsfinansierende aktører herom.

Som det er fremgået, er der i bogen et helhedsperspektiv på forskning og forskningssystemet. Aktuelle udfordringer sættes i historisk perspektiv. Bogen har klare normative bidrag. Klassiske videnskabelige dyder kombineres med samfundsmæssige, demokratiske værdier som åbenhed og offentlighed. Bogens bredde er imponerende, selvom den nogle steder, hvilket vel er uundgåeligt, begrænser dybden i behandlingen. Hvilken slags viden skabes og formidles da i denne bog? For det første er bogen forskningsbaseret i den forstand at den syntetiserer en lang række forskningsmæssige bidrag, der giver indsigt i forskningens verden. Derimod er bogen ikke forskningsbaseret i den forstand, at forfatteren selv indsamler, analyserer og tolker empiriske data. Bogens selvstændige bidrag ligger udover i syntesen af andres bidrag i systematiseringen af erfaringsbaseret viden. Med den erfaringsbaggrund forfatteren har er det nu heller ikke så ringe endda, for nu at udtrykke det på jysk.

Forfatterens baggrund i kemi lægges der ikke skjul på. Mange eksempler hentes fra kemi

og fra naturvidenskab i bredere forstand. Men der trækkes herudover også på viden om og eksempler fra andre videnskabsområder, herunder fra samfundsvidenskab. Forfatterens holdning til samfundsvidenskaberne kommer ikke direkte frem, men der er ingen tvivl om at advarselsblinkene er tændt. »I naturvidenskabelige kredse er der dyb skepsis til samfundsvidenskabernes metoder, resultater og værdi«, siges det på s. 312. Formuleringen henviser ikke alene til samfundsforskere, der bekender sig til socialkonstruktivisme. Også økonomer, konkret forsøgene på at beregne udbyttet af offentlige investeringer i forskning, får kritik med på vejen (s. 242-244). De fleste samfundsforskere, der har vovet sig ind på de bonede gulve i den forskningspolitiske verden, har mødt denne skepsis. Når kritikken formuleres grundigt og konkret, som det er tilfældet i denne bog,

har den et potentiale til at bidrage konstruktivt til samfundsvidenskabernes faglige, metodiske udvikling. Tager vi i samfundsvidenskaben denne faglige og legitimitetsmæssige udfordring tilstrækkeligt alvorligt?

Konklusionen er, at bogen klart kan anbefales som input til en sådan diskussion. Bogen bør herudover læses af alle forskere, især de der interesserer sig for og deltager i udformningen af forskningspolitik. Det er også oplagt at benytte bogen på kurser og seminarer i forskeruddannelserne inden for eller endnu bedre på tværs af de forskellige fag og videnskabsområder.

Hanne Foss Hansen

Lektor, ph.d.

Institut for Statskundskab
Københavns Universitet